

Dažniausios vaikų mirties priežastys yra kvėpavimo nepakankamumas, staigios mirties sindromas, sepsis, neurologinės ligos ir traumos.

Vaikai daug dažniau miršta dėl kvėpavimo sutrikimo nei širdies veiklos sutrikimo. Vaikų širdis staiga sustoja retai, paprastai tai būna kvėpavimo sutrikimo ar šoko pasekmė.

Gaivinimo veiksams atlikti vaiko amžius nustatomas pagal anatominius ir fiziologinius požymius: kūdikis – nuo 28 parų iki 1 metų, vaikas – nuo 1 iki 18 metų (vyresni nei 8 m. vaikai gaivunami kaip suaugę).

Pradinis gaivinimas apima:

- kvėpavimo takų atvėrimą;
- dirbtinį kvėpavimą, nustojus kvėpuoti;
- krūtinės ląstos paspaudimus ir dirbtinį kvėpavimą, sutrikus/sustojus širdies veiklai ir kvėpavimui;
- užspringimo nustatymą ir svetimkūnio šalinimą iš kvėpavimo takų.

Pradinio gaivinimo veiksų seka

1. **Greitai įvertinama situacija** prieš pradedant gaivinti, būtina imtis visų įmanomų atsargumo priemonių. Nukentėjusįjį galima judinti tik tada, kai tai būtina jo saugumui užtikrinti. Perkeliant svarbu palaikyti galvą ir kūną taip, kad būtų išvengta stuburo sukimo – lenkimo judesių.
2. **Patikrinamas nukentėjusiojo sąmoningumas, kviečiama greitoji medicinos pagalba (GMP).** Garsiai paklausiama „kas atsitiko“, švelniai pajudinama, stebimi judesiai. Jeigu vaikas atsako ar sujuda, greitai įvertinami sužeidimai.

Jeigu vaikas nereaguoja ir nejuda, būtina pašaukti pagalbą, paguldyti jį ant nugaros, ant plokščio kieto paviršiaus ir atlikti pradinio gaivinimo veiksmus.

3. **Kvėpavimo takų atvėrimas ir kvėpavimo tikrinimas.** Nesąmoningam kūdikiui ar vaikui liežuvis dažnai sukelia kvėpavimo takų nepraeinamumą. Kvėpavimo takai nukentėjusiajam atveriami atlošiant galvą ir pakeliant smakrą. Palaikant atvirus kvėpavimo takus nustatoma, ar vaikas kvėpuoja. Kvėpavimo vertinimas neturi užtrukti ilgiau kaip 10 s. Žiūrима, ar yra ritmiški krūtinės ląstos ir pilvo judesiai, klausoma iškvėpimo garso ties burna ir nosimi, skruostu bandoma pajusti iškvėpiamą orą. Nereguliarūs atodūsiai (agoninis kvėpavimas) nelaikomi normaliu kvėpavimu.

Jeigu vaikas kvėpuoja, jis paguldomas ant šono. Įtariant stuburo traumą, to daryti negalima. Stebima vaiko būklė (sąmonė, kvėpavimas ir kraujotaka) ir laukiama atvykstant GMP.

Jeigu vaikas nekvėpuoja ar yra agoninis kvėpavimas, pradedama dirbtinė plaučių ventiliacija.

4. **Dirbtinė plaučių ventiliacija.** Palaikomi atviri kvėpavimo takai, 2 kartus efektyviai įpučiama oro – turi pakilti krūtinės ląsta. Kūdikiui oro įpučiama apžiojus savo burna jo nosį ir burną, vaikui – burna apžiojus burną, o nosį užspaudus pirštais. Oras įpučiamas per 1 s. (12–20 kartų/min.). Kas 2 min. patikrinama, ar nėra pulso. Jeigu vaikas pradeda kvėpuoti, bet neatgauna sąmonės, jis guldomas ant šono.

5. **Pulso tikrinimas.** Vaiko centrinis pulsas lengviausiai apčiuopiamas miego ar šlaunies arterijų vietoje, kūdikio – ties žasto arterija. Pulso patikrinimas neturi užtrukti ilgiau nei 10 s.

6. **Krūtinės ląstos paspaudimai.** **Vaikui** spaudžiama apatinė krūtinkaulio dalis 3–4 cm gilumu link stuburo vienos ar dviejų rankų delnais 30 kartų (30:2), nespaudžiama krūtinkaulio kardinė atauga ir šonkauliai. Paspaudimų dažnis apie 100 kartų/min., po kiekvieno paspaudimo leidžiama krūtinės ląstai visiškai atsipalaiduoti.

Kūdikiui krūtinės ląstos paspaudimai atliekami dviem pirštais, dedant juos ant krūtinkaulio. Spausti 2,5–3 cm gilumu 15 kartų (15:2).

Užspringimas

Užspringęs vaikas pradeda kosėti. Kosulys yra efektyviausias būdas svetimkūniui pašalinti iš kvėpavimo takų.

Kvėpavimo takų svetimkūnis gali dalinai arba visiškai uždaryti kvėpavimo takus.

Dalinis užspringimas pasireiškia šiais požymiais:

- garsus kosulys;
- vaikas verkia ar kalba;
- tarp kosėjimų gali įkvėpti oro;
- vaikas sąmoningas.

Teikiant pagalbą, reikia netrukdyti vaikui kosėti, stebėti būklę. Būtina kviesti GMP ar gabenti savo transportu į gydymo įstaigą.

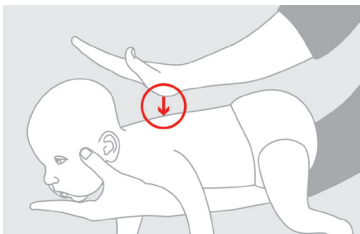
Visiškas užspringimas pasireiškia šiais požymiais:

- negali kalbėti, kosėti;
- negali įkvėpti;
- pamėlynavimas (cianozę);
- vėliau – sąmonės sutrikimas ir praradimas.

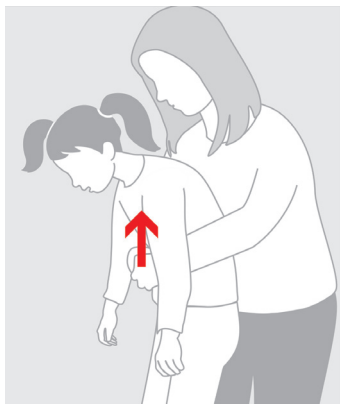
Reikia nedelsiant suteikti pagalbą!!!

Jei esant visiško užspringimo požymiams vaikas ar kūdikis sąmoningas:

- **kūdikis** paguldomas veidu žemyn ant rankos, kita plaštaka suduodama 5 kartus į tarpumentę. Jei svetimkūnis nepašalinamas, prilaikant galvą, kūdikis atverčiamas ir atliekami 5 krūtinės ląstos paspaudimai.

- **vaikas** apkabinamas iš už nugaros, vienos rankos kumštis suimamas kita ranka, dedamas ant pilvo aukščiau virš bambos per 2 cm ir 5 kartus spaudžiama stipriai stuburo link į viršų. (Heimlich'o stūmis).

- 1–8 metų vaiką sėdėdami pasiguldykite pilvu ant kelių, stuktelėkite į nugarą 5 kartus tarp menčių.

Šie veiksmai tęsiami tol, kol bus pašalintas svetimkūnis, arba kol vaikas neteks sąmonės.

Jei vaikas ar kūdikis prarado sąmonę:

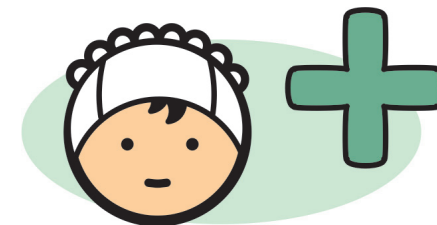
- paguldomas ant kieto pagrindo, atliekami **oro įpūtimai ir krūtinės paspaudimai**.
- tuo metu, kai atveriami kvėpavimo takai įpūtimui, pažiūrima, ar nematyti svetimkūnio.
- bandyti šalinti svetimkūnį pirštu galima tik jį matant.
- net ir pašalinus svetimkūnį, būtina skubiai kreiptis į medikus.

Vaikui negalima:

- žaisti su žaislais, kuriuose yra smulkių detalių (mažiausia detalė gali būti teniso kamuoliuko dydžio);
- žaisti su karoliukais, sagomis, monetomis ir pan.;
- leisti bėgioti, juoktis ar verkti valgio metu;
- valgio metu vaiką palikti vieną, be priežiūros;
- duoti riešutų, ledinukų ar kitų panašių produktų;
- duoti maisto, kuris gali sutrupėti į kietus gabaliukus;
- duoti gabaliukais žalių morkų, obuolių su žievele, agurkų;

PRADINIS VAIKO GAIVINIMAS

www.smlpc.lt